

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse pise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo k seji upravnega odbora Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev,

ki bo dne 4. aprila 1912 ob 9. uri
dopolodne v načelstveni pisarni „Uči-
teljske tiskarne“ v Ljubljani, Fran-
čiškanska ulica št. 8.

Dnevni red:

1. Predsednik otvori sejo.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo o Zavezinih listih.
5. Določitev kraja in časa letošnji XXIV. glavni skupščini »Zaveze«.
6. Preureditev Ročnega zapisnika.
7. Slučajnosti.

Vodstvo Zaveze avstr. jugo- slovanskih učiteljskih društev.

Predsednik: Tajnik:
L. Jelenc. Vilibald Rus.

Učiteljstvo in S. L. S.

Dne 13. t. m. bi morala biti v naučnem odseku razprava o izpremembi § 55. državnega šolskega zakona glede faktičnega umeščanja učiteljev v nižje štiri uradniške razrede. Ker pa poslanci S. L. S. tozadevnih svojih postulatov še niso odtegnili, se ni mogla o tem vršiti predlagana razprava. — Poslanec Verstovšek je izkušal napraviti odsek za nesklep-

čen s tem, da se je črtal s prezenčne liste. Temu suhemu dejstvu ni treba za danes nič komentarija. Moramo pa poudariti, na kak čudovit način izkazuje S. L. S. svojo ljubezen do učiteljstva. Tudi smo radovedni, kaj poreče k temu Slomškova Zveza.

Ne bojmo se biti žurnalisti!

Šolska vprašanja se ne smejo skromno skrivati v strokovnih listih, ta vprašanja morajo iti ven v dnevni tisk. Vsa javnost mora biti prepričana o važnosti šole in mora pristopiti k delu za šolo. Pomen šole to prav tako zahteva, kakor pomen dobe. Zbudimo v narodu zanimanje za šolo in smo storili narodno delo, ki bo prineslo v bodočnosti hvaležen uspeh. Iz ljubezni do šole se ne bojmo biti — žurnalisti. S tem pogosto več koristimo, nego z globokimi študijami, ki se ne uresničijo, ker ni zanje pravega razumevanja.*

*Dan" dne 13. marca t. l.

Učiteljstvo se pač zaveda, koliko moči leži v časnikarstvu; ve pa tudi, koliko moči leži v njem zanimanja za časnikarstvo. Ve tudi, da je zmaga njemu lastnega javnega mnenja v časopisu in da more to zmago dobojevati samo, če jo sploh hoče dobojevati.

V »Zavezi« se osnuje po novih pravilih časnikarski odsek, ki bo v prvi vrsti dajal učiteljstvu temeljne časnikarske

naobrazbe in vzgoje, da ga čim v večji meri usposablja za to preepohalno nalogo in delo učiteljstva. Ta odsek bo podlaga vsemu časnikarskemu delu učiteljstva, ki mora zadobiti svoj gotovi smoter in svojo smer, ker niti naše stanovsko časnikarsko delo pravzaprav niti ni organizirano.

Nekaterniki gledajo na časnikarsko delo učiteljstva kot na nekaj prepovedan sad in skoro se mu zdi, da je storil greh, če je pisal o kaki politični ali nepolitični stvari.

Nekateri so preobzirni: »Kaj me pravzaprav brigajo te javne zadeve! Naj piše drugi!« Proč z brezobzirnostjo, proč z ponižnostjo, ki je samo nam lastna in ki nam je že toliko in toliko škodovala: Nastopimo radikalno, odločno!

Zopet drugi so, ki iz komodnosti ne primejo peresa v roke, dasi so zmogni! Da, da, so tudi taki, ki se prehitro naveščajo, ker pričakujejo momentanih takojšnjih uspehov; ne vidijo pa sugestivnega vpliva, ki ga prinese časnikarstvo šele s svojim časom in s svojo dobo.

Tudi taki so, ki z nekim pomilovanjem gledajo na delavca na časnikarskem polju, oni ne vidijo naloge publiciranja idej, podcenjujejo to delo pred vsekakim drugim delom in le v svoji vzvišenosti kritikujejo to delo, si smelo prisvajajo najvišjo avtoritativno kritiko nad njim in doprinašajo k besedam »lenih« kritikov še izrodke svoje puhloglavosti, ki jih po njih mnenju oblikujejo v največji sarkazem. Skratka: manjka vzgoje za pravo pojmovanje žurnalistike; manjka vzgoje za po-

globljenje te ideje med učiteljstvom; manjka duha za moderni napredek, duha za pojmovanje pozitivnega časnikarstva.

Prva naloga imenovanega odseka bo torej časnikarska vzgoja učiteljstva, če hočemo, da bo kdaj časnikarsko delo učiteljstva v narodu velesila. Siriti duha in smisel za časnikarstvo med učiteljstvom!

Organizovati časnikarsko delo, črtati smer, to bo druga naloga tega odseka.

Časopisje samo organizovati, tega skoro ne bo potreba. Potreba bo le revizije programa nekaterih stanovskih listov in drugega duha v smeri. Kar se pa tiče popolnosti potrebnega časopisja za učiteljstvo, imamo pa že vse panoge razvite, tako od strokovnega, stanovskega, narodno-prosvetnega do političnega (javnega) časopisa.

Veliko delo bo izvršilo učiteljstvo za izvedbo tega programa potom časnikarskega odseka, in ta veliki moment nam odkrije sigurno naša bodočnost.

Pač bodo nekateri rekli, da smo krenili na napačno pot! Mi pa z vsem svojim prepričanjem trdimo, da je ta naša pot pravinda nas sigurno privede do zmage!

Zatorej se ne bomo ozirali na omahljivce v lastnih vrstah, niti na lajanje naših nasprotnikov, ampak korakamo z zavestjo naprej, da se nimamo separirati iz javnih vprašanj, temveč imamo mi tudi važno nalogo pri reševanju javnih, kakor stanovskih vprašanj.

Kakor se šolska in stanovska vprašanja ne smejo izvzeti iz javnih časopisov, tako važna kulturna vprašanja ne smejo

LISTEK.

Knjige Slovenske Šolske Matice za leto 1911.

Slovenska Šolska Matica nas je letos razveselila s prelepim knjižnim darom: dala nam je 4 knjige, ki po svoji lepi zunanosti in po svoji bogati vsebini zaslužijo priznanja in velikega kroga čitateljstva.

1. **Pedagoški letopis.** XI. zvezek. Uredil H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. — Njegova izborna vsebina obsega najprej pod zaglavjem »Pedagoško slovnico« te le članke: Dr. Karel Osvald: Vzgojeslovne novine; A. Vales: Prirodopisje; J. Schmoranzner: Prostoročno risanje. — Pod firmo »Razprave« so priobčeni spisi: M. Lichtenwallner: Šola delavnica; Fran Milčinski: Praktična vzgojna skrb brez vzgojnokrbnega zakona Ludovik Černej: Osmi štajerska deželna učiteljska konferenca. — Kakor vsako leto, prijavlja tudi letos v skrbni sestavi Jakob Dimnik teme in teze poročil na društvenih in okrajnih učiteljskih skupščinah leta 1911. — Dr. Ljudevit Pivko, tajnik S. Š. M., seznanja v svojem poročilu članstvo z društvenim, oziroma odborovim delovanjem, Jakob Dimnik pa navaja upravni odbor in imenik članov, ki naj bi zaključil skupni pregled in ki naj bi bil iz njega

razviden narastek ali upadek članstva. — Zaznamek dozdej izdanih in založenih knjig S. Š. M. ter naznanila o letošnjih publikacijah končujeta vsebino 181 strani obsegajočega Letopisa.

2. **Poljudno znanstvena knjižnica.** 3. zvezek. Črtice o zrakoplovstvu in aviatiki. Zbral Jakob Zupančič, profesor na c. kr. realki v Gorici. — Koristna knjiga — potrebna knjiga — dobra knjiga. Česar ne pove beseda, dopolnjujejo podobe. Na podlagi zgodovinskega razvoja pojasnjuje pisatelj novodobna vprašanja zrakoplovstva v širšem pomenu besede. Namen je dosežen, na 73. straneh ni mogoče povedati več.

3. **Poljudno znanstvena knjižnica.** 2. zvezek. 3. snopič. Zgodovina Slovencev. Devetnajsto stoletje. Spisal dr. Ljudevit Pivko. — Pisatelj je razdelil šesto dobo — Slovenci v 19. stoletju — na 7 poglavij, in sicer: 1. Na pragu 19. stoletja; 2. Francoska Ilirija; 3. Predmarčna doba; 4. Leto 1848! 5. Bachova doba; 6. Za ustavnih bojev; 7. Pregled po najnovejši dobi.

4. **Didaktika.** Obče in posebno ukoslovje. III. del. Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli. 3. snopič. Spisal prof. Luka Lavtar. — Ime avtorja samega že ocenja delo, ki pa izhaja v predrobni zvezkih (doslej 264 strani). Morda manj knjig pa večji obseg takim, ki obravnavajo izčrpljivo kako snov!

Seveda: S. Š. M. da svojim članom

to in toliko, kar in kolikor zmorejo njene moči. Pomisliti moramo, da jo vzdržuje iz večine le slovensk oljudskošolsko učiteljstvo. Če bi si ji približala — ne samo s simpatijami, temveč tudi z materialno podporo — izobražena slovenska javnost, bi bilo delovanje S. Š. M. gotovo uspešneje in obsežneje. Tako pa moramo biti veseli, da imamo to, kar imamo. In vse to je naše! —t—l.

P. Hugolina Sattnerja oratorij Vnebovzetje B. D. M. (Assumptio B. M. V.).

Koncerti Glasbene Matice v dneh 13., 14.,
17. marca t. l.

Začetkom prihajajoče pomladi smo imeli lep in pomemben praznik, prvo izvajanje p. H. Sattnerjevega oratorija. Ker dosedaj Slovenci še nismo imeli oratorija, je to pomemben dan v povestnici slovenske glasbe. Poizkušali so se pač skladatelji na polju operne in operetne glasbe z več ali manj posrečenimi deli, trditi tudi ne smemo, da se ni gojila nabožna glasba. Mašne, Marijine in druge cerkvene pesmi Foersterja, Nedveda, Sattnerja, p. A. Hribarja, St. Premrla, Kimovca, Pogučnika, Hladnika in še mnogo drugih so upoštevanja vredne, ali do oratorija ni nihče prišel. Šele Sattnerja je prvo njegovo večje delo — ki ga je Glasbena Matica pela z velikim uspehom tudi v Zagrebu —

vzpodbudilo, da je začel iskati primerno snov za oratorij. Dal mu jo je dr. Ušeničnik, verze pa je napisal dr. Opeka.

P. Hugolin Sattner je dobro znan skladatelj cerkvenih in tudi posvetnih zborov. Najbolj je priljubljen njegov nežni čveterospev »Pogled v nedolžno oko«, pravtako pogosto pojo mešani zbori »Po zimi iz šole«, »Studenčku« in moški zbor »Za dom med bojni grom«. V zadnjih letih je komponiral poleg nekaj samospetov več Gregorčičevih pesmi, ki kažejo drugo lice in so plod Sattnerjevega študija kontrapunkta po intencijah koncert. vodje Hubada. Lepe so te pesmi. Omenjam le izrazito »O nevihti« ljubko otožno »Lastovkam« in navdušujočo »Naš narodni dom«. Od teh zborov do oratorija je Sattner napravil velik korak. Ne zdi se nam umestno navajati vsebino oratorija, ki je zloženo za soli čveterospeve, zbor in orkester ter se deli v tri dele: Smrt, Vnebovzetje in Kronanje.

Splošna sodba bi bila ta: Delo zavzema v slov. glas. literat. odlično in častno mesto. Najbolj se je Sattnerju posrečil vokalni del, dočim orkestralni za njim precej zaostaja. Sattner pač še ne pozna ustroja modernega orkestra. Efektini in vznešeni so vsi zbori brez izjeme lep pozdrav. »Vstani, hiti, moja golobica«, »Zima je proč«, markanten »Nikar od nas, devica« z milo prosečim mestom: »še enkrat, tolažnica, pogled svoj v nas obrni!« in »Priđi